

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esce de 2 ori: Merourea si Sambet'a, F'óica una data pe septomana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 . v. a. Pentru tieri esterne 15 f. sun. pe unu anu séu 45 doidieceri, or 3 galbini si 3 doidieceri mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 12.

Brasiovu, 10. Februaru 1862.

Anulu XXV.

Monarchi'a austriaca.

Premeritatulu barbatu alu natiunei nóstre

D. Eudocsiu de Hurmusachi,

spre cea mai mare bucuria a vercarui romanu, e denu-
mitu de Maiestate cu resolutiune din 8. Fauru de Lo-
cutitoriu Capitanului Bucovinei. Noi nu potemu deajunsu
gratulá fratiloru nostri bucovineni pentru acésta acuisi-
sitiune de multu dorita si asteptata!!!

LA CRITIC'A DEIN „KORUNK.“

XI.

Se mai vedemu acumu si pre cele alalte patru
argumente dein urma, cá se potemu cunosce mai chi-
aru, cu cata eruditiune profunda istorica ne a demu-
stratu acele erori enorme, in cari amu cadutu noi.
Deci in —

Arg. V. díce: Cá „e unu lucru, ce nu se pote
negá, cumu cá sub Traianu pentru nemesturat'a avuti-
a Daciei, nu numai dein totu imperiulu romanu, ci si
mai alesu dein Itali'a multi la numeru s'au asiediatu
aici; si cumu cá cultur'a romana chiaru pentru asta
avuti- a lasatu aici urme nesterse; afora de acea, cá
Romanii au fostu destinsi intru romanisarea popore-loru
sujugate.“ — Dar', si noi suntemu de acea parere, cá
multi Romani au venitu in Daci'a se o colonizeze,
nu numai dein totu imperiulu romanu, cumu díce Eu-
tropiu (l. VIII cap. III), ci chiaru si dein Itali'a, numai
catu Eutropiu pre aceli multi-i numesce cetatiani
Romani, si pre acele colonie nenumerate mul-
timi de omeni. — Inse, adusu-ia Traianu numai
pentru avuti'a Daciei, au dor' si dein alte cause mai a-
lesu politice, e mare intrebare. Celu pucinu noi suntemu de
aceá convictiune, cum cá caus'a principale, dein care Traian
facu dein Daci'a provincia romana, a fost cu totulu si numai
politica, adeca cá se surupe de tota gentea Daciloru,
careá inca dein temporele lui Iuliu Cesariu atate rele
facusera imperiulu romanu: Gens Dacorum nunquam fida
(Corn. Tacitu hist. l. III cap. 46). Er' colonisarea a
fostu numai cosecenti'a acestei politice, cá se nu re-
mania provinci'a desierta si nelucrata, si cate alte cose-
centie mai erau impreunate cu asta politica. Avuti'a
Daciei dar' erá, dupa parerea nostra, numai unu mo-
tivu si mai mare spre realisarea acelu planu, er' nu
motivulu de frunte. Inca nece aceea nu suntemu plecati
a admite, cumu cá avuti'a Daciei a fostu caus'a culturai
atatu de mari in Daci'a. Ci adeverat'a causa a culturai
si aici, cá si aliurea in totu imperiulu romanu, a fostu
starea culturai Romaniloru de atunci prestetotu, carea,
ori unde s'a asiediatu Romanulu, totu asia urme ne-
sterse a lasatu dupa sene cá si in Daci'a.

Ci Romanii, díce d-lui, au fostu mai maestri intru
romanisarea popore-loru sujugate; — asia este, numai
catu in Daci'a nu prea aveau pre ce ne romanisá, de-
spre care obiectu amu graitu mai susu.

La tota templarea, partea cea mai mare a argu-
mentulu de facia e pentru noi, — er' cea dein urma
nu demustra nemica. Ce bene inse erá pentru criticulu
nostru, deca mutulu de Eutropiu nu spunea, cá in Daci'a
au venitu infinitae hominum copiae ex toto im-
perio romano. si cá Daci'a erá storsa de barbati (viris
exhausta), cá ci atunci nu ar' stá asia de chiaru anti-

tesea: Romani infiniti, si Daci exhausti, carea
nu pote fi prea dupa gustulu criticulu; ci o ar' poté
intorce dupa placu-i ponendu: Daci infiniti, si Ro-
mani exhausti, carea acumu nu merge. Singuru
intru un'a-lu ajuta Eutropiu, candu díce, cá barbati
daci se storsese prein bataliele cele multe, si prein ur-
mare incai voru fi remasu mulierile dace, cá se le
romaniseze soldatii romani. Pare-mi-se inca, cá d-lui
presupune, cumu cá aceli soldati romani si aceli colo-
nisti infiniti au venitu in Daci'a numai cu băt'a, buna-
mi-te cumu tramitu Anglii pre malefactorii loru in Au-
strali'a forá mulieri si forá prunci, si apoi deca se a-
siedia acolo si se punu la regula, trametu agenti in
Europ'a, cá se le duca si mulieri. Care presupunere,
deca a avut'o: sei fia de bene, cá noi suntemu cu totulu
de alta secta.

In Arg. VI díce d-lui, cá „e fapta, cumu cá in
Transilvani'a romanii mai de-multu nu erau asia de
numerosi; almentrea nu ar' fi fostu de lipsa, cá in mi-
dioloculu tieriei, dela Rogn'a paná la Brasiovu, care
inia, cá una ce e lenga drumulu tieriei, mai tare fusese
espusa devastatiunei huniloru si tatariloru, se o impo-
poreze cu colonie nemtiesci; fiendu cá nu numai pa-
rentulu sasescu de acumu, ci si Clusiulu, Turd'a, Aiu-
lulu, Iginiulu, Cricaulu, inca-sú nemtiesci de origine.“
— Care tote suntu adeverate paná la una iota, numai
catu nu probeza nemica in cuntr'a romanetatei nostré,
care e obiectulu argumentulu. Er' caus'a, pentru care
romanii mai de-multu nu erau atata de numerosi
cá astadi in Transilvani'a, e aratata destulu de bene
chiaru de d-lui: adeca incursiunile huniloru, tatariloru,
turciloru etc., cari-i predeau sii duceau in schiavia
cá si pre unguri mai tardiu, afora de celi pre cari-
taliau, seau cari scapau la munte. Er' deca astadi
suntemu mai numerosi de catu mai de-multu, avemu de
a multiemi mai alesu pacei indelungate, de candu Tran-
silvani'a veni sub cas'a Austriei.

Inse fire-amu fi fostu multi, fire-amu fi fostu pu-
çini, de acea totu nu suntemu nece mai multu nece
mai puçinu Romani de cumu suntemu; — apoi Daci'a
nu e numai Transilvani'a, si deca vomu fi fostu pre
atunci mai puçini in Transilvani'a, pote vomu fi fostu
mai multi in tier'a romanésca, unde pre la a. 1290 dein
tier'a Oltului a trecutu una mare multíme de ómeni sub
Negru-voda, si apoi éca si Moldov'a, unde totu camu
pre atunci, cu vre-o 60—70 de ani mai in cóce, esí
alta multíme de romani dein Maramuresiu sub Dragu-
siu-voda seau sub Bogdanu, precumu intre altii ne spune
chiaru si Thurocz, istoricu unguru la partea III,
c. 49: Hujus (Ludovici) etiam tempore Bogdan vajvoda
Olachorum de Maromrosiu coadunatis sibi Olachis e-
jusdem districtus in terram Moldaviae — a multo tem-
pore propter vicinitatem Tartarorum habitatoribus de-
stitutam — recessit. (Vedi si Engel ist. Mold. pag. 103
seqq.) — De acea amu si remasu mai puçini aici,
ci Dumnedieu ne a multitu, de nu se mai cunosce stir-
batur'a, si ne feceram éra si mai multi de catu ar'
dori nu sciu ce-ne.

In art. VII scrie: „Fapta e, cumu cá romanii in
multe — in limba, imbracamente, datine — se asemena
cu popora-le Italiei.“ — Prea bene! De acea suntemu

noi dar' daci romanisati? O! Logica, ce pasere rara mai esti. De almentrea, acestu frumosu argumentu, Criticulu nostru l'a invetiatu de la maestru-so Chalcocondyla, de si nu o spune pe faccia; de care fórte ne bucuràm. Si in urma, in —

Arg. VIII dice: Că „e lucru cunoscutu, cumu că in imperiulu romanu orientale in seculii de midilocu inca si popora-le, ce nu erau de origine romana, se numeau pre sene Romani.“ — Va se dica: Că de acea nece noi nu avem mai multu dereptu de a ne tiené, că suntemu descendentu directi ai Romaniloru, de catu acele popora.“ — Si ve rogu, care suntu acele popora dein seculii de midilocu? Pre catu sciu io, suntu numai grecii, de nu cumu-va d-lui mai intielege si pre cigani, cari inca se numescu pre-iei pre-colè rumliò. Si intru adeveru, déca limb'a nóstra, déca imbracamentele si datinele, dupa cumu concède si Criticulu, déca acestea tóte impreuna cu armele si totu modulu vietiei, dupa cumu marturisea Chalcocondyla, si déca pre lenga acestea chiaru si istori'a nu ne aru arată, că suntemu mai Romani, mai Italiani si mai Latini de catu grecii, — atunei nece noi nu amu pune mai multu momentu pre numele de romanu, de catu greculu — si çiganulu.

Inse greculu nu are dein romanetate de catu singuru numele, care sí-lu arogà in temporele orthodoxiei, pentru că-i erá rusíne de numele Ellenu, carele acumu atatu insemná catu si paganu; afara de aceea greculu remasese si eredele Romanului in partile orientelului panà la una dí de rusíne, si de acea-i ocupà si numele impreuna cu ereditatea, si se numi Romanu cu acelasi dereptu, cu care se tienea si asinulu dein fabula că e leu, — si dupa grecu totu cu asemenea dereptu si çiganulu.

Si dein aste argumente, cate le vediuràm, apoi éca si conclusiunea, de care graisemu mai inainte, dein cuventu in cuventu: „Si dein tóte aceste fapte istorice, alta nu se póte conchide intieptiesce, de catu că romanii de astadi s'au nascutu dein amestecatur'a daciloru romanisati, cu acea parte dein colonistii veniti dein Itali'a aicia, carea a mai remasu aici, si cu acea parte mica a poporeloru, cari in diverse tempuri au sujugatu pre celi dela Dunare, cata adeca a mai remasu aici, — precumu s'au nascutu pre acea cale natiunea italiana, ispanica si françesca de acum, cari tóte se tienu a tí natiuni romanisate, fara de a díce, că chiaru Romanii li-su strabunii loru.“

Acumu judece ori-si cine cata, legatura logica se afla intra argumentele Criticului cá premise, si intra conclusiunea de faccia. Actele stau in ainte, si amendoi amu peroratu pentru caus'a romana au ne-romana. Judele dereptu nu va cautá la persona, nece la a mea care e cunoscuta, nece la a Criticului anonim, carele se multiemi cu devis'a: Non quis sed quid, care nu i-o impugnàm, — ci numai la sant'a dereptate.

Inse ori cumu va se ese acea judecata, convictiunea nóstra remane neclatita, cumu că suntemu romani si descendentu directi ai coloniiloru romane de sub Traianu. Apoi, déca ce-ne-va nu va se fia de una convictiune cu noi, noue inca totu atat'a ne pasa, numai catu la una asemene templare le spunemu verde si noi, cumu că apoi totu dupa acelu principiu nu vomu se credemu nece in natiunalitatea ungurului, nece intru a germanului, nece intru a schiaului, ci le vomu tiené pre tóte astea, inca si pre cele alalte, de una amestecatura dein tóte limbele si norodele, si in urm'a urmelor le vomu aruneá pre tóte intru una olla putrida seau cumi mai dicu romanesce.

Ce se mai dicemu si de aceli ómeni, cari pana intru atat'a scrupuļu au ajunsu in acestu obiectu criticu despre romanetatea romanului, catu avura curagiū a ne-o spune pre faccia: că nece colonistii lui Traianu nu a fostu curatu Romani*). Asia este, inca ce e mai multu, nece Traianu nu a fostu curatu Romanu, că erá de nascere dein Italic'a cetatea Spaniei, nu dein Rom'a. Au nu amu disu si noi mai susu, că nece Romanii dein Rom'a inca nu au fostu curati Romani?

Remane, cá acesti ómeni procopsiti, in urma se ne definiésca: Ce e a fi Romanu? Cate percente suntu de lipsa pentru ce-ne-va cá se se póta numi Romanu? si cate percente de Romanu se aflau in colonistii lui Traianu? Pentru că noi de noi, marturismu, că nu suntemu versati in operatiuni anatomice-chemice-ethnografice asia de profunde, oi le lasàm celoru esacti in aceste scientie, cá se deslege mai antaniu a-

ceste probleme, si apoi vomu vedé si noi, déca ne mai potem numi cu buna euscientia romanu au nu.

Panà atunci inse in simplitatea anemei nostre remanemu pre lenga acea parere, care o au avutu parentii nostri, si multi ómeni invetiati ci simpli in lume, cumu că romanu atat' insemnéza catu Romanu, si Vlachu éra si italianu, la tinu, Romanu, er' nu dacu, nece gothu, nece schiau, nece alta pasere galbina la ciocu.

Cele ce amu mai poté díce in astu obiectu, le reserbàm pentru alta ocaziune. (Va urma.)

Comisiunea de siepte. Sasiu. Ungurii. Romanii

Amu observatu in Nr. trecut, cumca diurnalele magiaru suntu nacajite asupra comisiunii sasesci de siepte, séu adica asupra universitatii sasesci. Acestu necasu ilu va precepe numai acela, carele va cití cu tóta luareaminte atatu operatulu Comisiunii, catu si opiniunea separata a deputatului brasiovénu si totuodata nu va uitá nici pe unu minutu tóte acelea scene de infratire dintre unguri si sasi, cate s'au produsu incepédu anca din a. 1860, candu cu faimós'a adunare dela Bistritia, dupa care urmara comedie saso-romano-secuesc din Brasiovu, Segisisiór'a, Biseric'a alba, S. Reginu si ce mai scimu noi de unde. Ce mai amagire pentru cei scurti vedietori si ce mai campu de observatiuni umoristice, déca nu si aprigu satirice pentru toti aceia, cari ne cunescu trecutul nostru alu ardeleniloru. Bine ca a incetatu mai curendu acelu jocu de-amáti'a órba, ca prea era injositoru pentru barbati, caroru le pasa in cugetu curatu de libertatea, prosperitatea si pacea patriei loru.

Eata cumu si „Kolozsári Közlöny“ (carele sta earasi sub nemijlocit'a redactiune a Dlui Dózsa) din 15. Fauru ne da unu testimoniū destulu durerosu alu desamagirii sale intr'unu articulu de fondu, semnatu totu cu liter'a D. In acelasi aflamu intre altele urmatórele pasage:

„Dóra niciodata nu a fostu vreo tíer'a intr'o stare atatu de incurcata precumu este acuma patri'a nóstra. Ea este pe deplinu imparechiéta; si e o minune, ca dens'a nu ajunsé pana acumu cá se si nebunésca intru o dreptiune órecare. De altminte, cine mai scie, póte fi ca totu ce facemu acuma suntu totu atatea fapte de ómeni clatiti de minte, pentruca svêrlim delu noi orice tórta, care mai léga unele de altele ochiurik de lantiu ale vietii publice.*)

Atat'a se scie de siguru, ca anca nu a descoperitu niminu acea cheia, cu care se ajungemu a deschide o usia cá aceea, unde tóte cestiunile de viétia cate ne ocupa pe noi, se cadia dinaintea unui altariu propriu alu loru si unitu pentru toti si pentru tóte, pentru cá se cante acolo impreuna psalmii de impaciuire si de odichna pentru toti.

Sasulu poftesce o Austria; elu doresce din sufletu, cá batran'a Transilvania se decadia de provincia a tieriloru austriace-slavo-germane. De candu acestea díle nascutóre demonstruri au nascutu operatulu comisiunii de siepte si instructiunile catorva orasie sasesci pentru deputati, de atunci si sufletulu nostru (alu magiariloru) incepe a trece prin o metamorfosa mare. Déca sufletele nóstre s'au intunecatu de grijele patriotice; déca noi ne vediuramu periclitare acelea institutiuni strabune care ne suntu atata de scumpe, — apoi ne siliramu a ne versá mani'a pe catu numai ne ertá legile presei, asupra Escelentiei sale ministrului Schmerling, invinuindu pe acest'a pentru tóte acelea siopteli ale reactiunii, care se manifestá in Ardealu prin portarea fiacarei natiunalitati: acumu opiniunea nóstra incepe a se schimba; acumu incepemu a crede, ca sioptelile cele rele tocma de aici mergu la Vien'a*). Intru adeveru, ca dela Vien'a venira idei mai juste catra noi incóce, de catu cumu au mersu tocma acumu dela Sibiu si Segisisiór' catra Vien'a in susu. In Vien'a s'a gatitu rescriptulu din 21. Iuliu 1861 alu Maiestatii Sale, intru carele se afla din cuventu in cuventu acestea: „Noi recunóscemu si astadata pe faccia „cumcà Ungari'a va trebui se fia gubernata cu unu modu co-

*) Cei cari facu asia, suntu in adeveru smintiti; acést'a o recunóscemu si noi. De altminte ardelenii iti voru multiemi prea frumosu de complimentulu ce le faci si carele ne aduce aminte de curiésele cuvintale unui suveranu, care pe la 1820 audíndu de mai multe incercari revolutiunarie avea datin'a de a díce: Quia totus mundus stultisat. Not'a trad.

**) Martusire curiósá si neasteptata acést'a dela „Kolozsári Közlöny“ carele pana acumu impreuna cu tóta parti'a sa tienea un'a, cumcà toti sasiu din Ardealu suntu numai papusiele ministeriului din Vien'a. Au nu cunósceti proverbiulu nemtiescu? Umgekehrt ist auch gefahren. Ci-óre se póte cá D.-V. ungurii se ve desteptati asia tardiu? — Not'a trad.

*) F. Miklosich t. c. pag. Wir behaupten daher, dass schon die ersten Colonisten nicht lauter Römer waren.

„respundietoru stravechei constitutiuni a tieriei, prin urmare ca „nu avem de scopu si este departe de inim'a noastră „parintésca, cá tierile care se tienu de corón'a S. Stefanu, „se voimu ale contopi in imperiu. — Eata inse ca comisiunea de siepte a natiunii sasesci vrea se stóroa cu forti'a unu lucru cá acela, carele sta de parte dela inim'a parintésca a domnitoriului, pentruca dēnsa voiesce cá partea din cóce de Salagiū a corónai S. Stefanu, adica Ardealulu se'lu contopésca neaparatu in imperiulu comunu. Oare comisiunea sasésca are dreptate la acést'a? Respinsu! Nu are. Asia e, nu are dreptate, pentruca noi magiarii si secuii voimu se ne tienemu si pe viitoriu de corón'a unгурésca; nu are dreptate, pentruca nici romanii nu dorescu incorporarea tieriei in monarchi'a comuna, si sasii nu au dreptate nici pentru aceea, ca acea auctoritate, carea singura sta mai pre susu de noi cu interpretarea legiloru, adica: Maiestatea. S'a regele si imperatulu Austriei anca a recunoscutu in fația lumii, cumea incorporarea noastră e departe de inim'a sa parintésca.

Deci, pentrucá se nu devenimu provincia austriaca, ne apara in contra comisiunii sasesci chiaru parol'a data de Mai. S'a; prin urmare noi fația cu temeiurile sasesci ne potemu socoti de siguru cá parte intregitoare a regatului unгурescu; adica noi potemu spune verde, ca noi avem dreptate, eara ei nu au. „Se vedemu pe romani. Ci acum ce e dreptu, nu vorbescu multe, póte fi ca de candu magiarii isi parasira iute si sprintenu pusetiunile lor si leau lasatu in manile lor*); ei acumu mai multu lucra (decatu vorbescu), ceea ce vomu vedé preste puçinu. Atat'a totusi poturamu culege, ca romaniloru uniunea nu le este pe placere, inse cu atat'a le este lor mai placuta ide'a unei tieri dela Oltu pana la Tis'a si sufragiulu universalu, de carele scriitorii si oratorii lor s'au inamوراتu fórté si carele este prea acomodat, pentrucá din timpu in timpu se le prefaca sórtea teritoriului lor transformatu in o tíera. Nu negamu cumea politic'a romaniloru este ageru prevedietóre; pricepemu prea bine, ca pe lenga Romani'a, carea precumu se spune, este pe aprópe se se prefaca intr'unu departementu françiosescu, prin urmare pe lenga acésta Romania unita pe temeiulu sufragiului universalu**) o Transilvania pana la Tis'a si unu mare gustu pentru sufragiulu universalu póte desteptá sperantie bunicele pentru politic'a coniepturala a unei natiunii, ce tocma intra in vrést'a juniei. —

Ci Romanii anca n'au dreptate.

(Va urma.)

Elisabetopole. (Incheiere din Nr trecut).

Óre compromisus'a prein aceasta caus'a nationala? Ba nici decumu, eara efectulu care s'a castigatu prin imprumutata conlucrare, poftimu aici in fația locului de lu vedeti cu ochii. — Socotesce cineva, ca dóra noi nu amu avutu antagonisti aici, cá pretotindinea; dóra aici nu erau, care confundau patri'a cu nationalitatea magiara, si socoteau constitutionalismulu si liberalismulu de o proprietate si inventiune (Erfindung) magiara, si candu era silita in locu de Oláh a díce romanu acusi se inneca, eara unii, de nu scieai ca suntu din parenti romani renegati, ai fi cugetatu ca acumu iau recrutatu din desierturile Asiei. — Se nu cugete inse cineva, ca dóra reusirea noastră aru fi singuru meritulu nostru, nu nici decatu nu, fara celu mai mare meritu la acésta lu are Illustriitatea sa Dn. comite supremu Wolfgang conte de

*) Unde? candu? prin cine: Nu te teme Domnule. Dta scii prea ca: Es ist schon dafür gesorgt, dass die Bäume nicht in den Himmel wachsen sollen (Göthe). Glumiti Domniloru! Ati lasatu, déca leati lasatu, pusetiunile Dv. nu romaniloru, ci — germaniloru, sasiloru si aristocratiei magiare reprezentate prin „Hirnök“ si Stürgöny. Not'a trad.

**) Pe catu ca ocupandune cu unu lucru asia seriosu ne vine totusi se ridemu. Romani'a s'a unitu pe temeiulu voturiloru de cate 400 si relative si ese mii galbini. Vedi conventiunea dela Parisu din Aug. 1858; vedi cumplit'a lege electorala a Principatelor romanesci, careia se póte asemená numai cea françiosésca de pe la anii 1830. — Sufragiu universalu! Noi scimu fórté bine, cumca cei mai intiepti neamici ai natiunii romane s'au incercatu mai adesea cu midiulóce fórté fine, cá se aduca pe romani la curs'a votului universalu, sciindu de siguru, ca de aci pana la fundarea celei mai infricosiate potestati despotice este numai unu pasu micu si totusi rupetoru de capu. Dn. D... érași vorbesce cu noi cá cu scolareii de 10 ani. Kortés unгурescu, unde toti calicii opincari erá alegetori, numai se fia avutu pelea de cane; censu de 5 fl.; censu de 8 fl.; censu de 6000 galbini; legea lui Solonu; legea electorala de sub regii Romei antice (cu tribus, curiae, centuriae) si sufragiulu universalu à la Napoleon III cu optu milióne alegutori, — dóra amu ajunsu la atat'a, se scimu distinge intre acestea! Not'a trad.

Bethlen, a caruia devisa „e egalitate nationala“, asemenea drepturi, si ai partidei lui, de care se tiene tinerimea magiara, si toti aceia, cari nu usurpeaza numirea de liberalu, cu poporu ou totu. —

In astfeliu de tempuri critice nici ca potea altu nimenea, — fara o asemenea jubire de dreptate, energia si popularitate nemarginita, care nu o veneadia, ci vine de sine dela romanu cá si dela ungru — ad. a intimpina tóte incercarile ne socotite si a toçi ruginitile prejudetie, si remâsitie, care pe lenga tóta politic'a totu nu se potu ascunde. —

E eclatanta oserbatiunea Illust. Sale cu una ocaziune, candu unu romanu, fația cu mai multi aperiatori ai tempuriloru frumose trecute (intielegu timpulu privilegiiloru) venira la disputa de totu infocata, candu apoi a dísu: „Dvóstra nu esiti la cale cu disput'a, caci partea magiara traiesce cu 50 ani prea tardiu, eara cea romana se socotesce acolo. unde va fi preste atati ani.“ Ori cugeta cineva, cumca liberalismulu acestoru magiari din acestu comitatu e relativu? Nu, acela purcede din convictiune, caci noi avuramu a audi cumu au condemnatu ei si desaprobatu procedur'a magiariloru din alte comitate, deosebitu din Alb'a de josu, unde afara de eclatant'a maioritate a poporatiunei romane, proprietatea de pamentu, si baitu — care inse nicaieri nu'le vedu reprezentate — e cea mai mare parte in man'a romaniloru. (Aici oserbediu, ca multi din ungru confunda proprietatea erariului din Alb'a de josu cu proprietatea natiunei magiare, — a magiar korona jószága, — cá candu korona acea n'aru fi proprietatea si a romanului, si cá candu n'aru fi muritu mii de romani in aperarea ei, care coróna atunci a fostu mai stralucita, candu era pe capulu romanului Huniadi, care a mantuit'o de perire. Ei romanii au aici inteligentia solida, si acesti factori dupa parerea lor, ori prin ce fasa se treaca streformarea Transilvannii, pe romani ei indreptatiesce a se cãmui pe sene in limb'a lor materna; caci dreptate debue se fia candva, eara dreptatea e cá sórele, celelalte incercari cá Neu'a, care cade peste nópte, apoi

catu sorele se ivesce

tota neu'a se topesce . . . ! —

Pentru aceea dara debue, cá noi romani din acestu comitatu se aducemu o publica recunoscintia Illust. S. f. D. comite s. de Bethlen si la toti acei frati magiari, cari cu elu dinpreuna oru lucratu spre infintiarea egalei indreptatiri, care in parte aici s'a si esecutatu — si sperediū, ca la cea mai de aprópe dieta acestu comitatu, in care intieleginti'a magiara e mai tare reprezentata, cá ori si unde, nu va fi nefidelu devisei, care e inscrisa pe flamur'a cea colosala romanésca, ce se afla in sal'a comitatului: „egalitatea nationala.“

Ce se atinge de resignatiunea noastră, e lucru pré firescu, ca dupa ce comitetulu comitatensu — carui oficialii — pe lunga credinti'a catra Marele Principe alu Transilvannii — iau juratu supunere si ascultare, s'au delaturatu, oficialii, cá alesii aceluiasi comitetu, de sine se intielege, ca inca au incetatu; eara oficiulu ilu pórtá pana la noua organizare. In acestu intielesu motivatu miamu datu si eu resignarea in scrisu. Cine voru urma nu se scie, atata inse cu dreptulu pretinde totu insulu, cá fratietatea intemeiéta pe reciproca estimare a drepturiloru nationali se o respectedie.

Iosifu Solutiu, v.-comite.

ROMANI'A. (Incheiere din. Nr trecut.)

In fine, cá se demonstramu mai bine conduita nedemna a municipalitatii catre fratii Moldoveni, ne vomu servi cu frumósa si nemerit'a comparare a D-lui Cogalniceanu: „ca municipalitatea a jucatu in acésta cestiune rolulu acelorú ómeni cari, cascigendu o loteria, deschidu salóne mari fara a sci se faea cuvenit'a primire.“

In díoa cea mereatia de 24. Ianuariu se baricadédia barrierile cu gendarmeri'a politiei, si se oprescu tieranii de a veni cá se ia parte la serbarea capitalei si se felice pe Domnitoru si pe deputatii Moldovei. Comisarii gubernului si ai reactiunii, respandescu felurite vorbe care mai de care primjdióse mergendu cu nerusinare pana a vorbi despre rescóle din partea tieraniloru, despre unu suprefectu ucisu, si unu procuroru batutu, candu nici una nici alta nu s'a constatatu.

Dar' cá se damu o idea despre tóte intrigile si machinațiile gubernului si ale reactiunii, este destulu se spunemu ca dupa deschiderea adunarii, Domnitorulu a coboritu pe josu dealulu Mitropoliei, trecundu prin midiuloculu poporului numerosu care l'a primitu cu urarile eele mai entusiaste si cu strigari: Se traiésca Domnulu Romaniei! Josu Fanariotii! Josu Ciocoi! Ministrii si deputatii reactionari fura obiduiti

de poporu, ear' deputatii liberali si armata romana priimiti cu cele mai frumoase si entusiaste urari.

Eata dar' ce numescu reactionarii spiritulu de revolta si de anarhia! Eata ce feliu ei primesce natiunea, si cum ei gratuléda opiniunea publica! Acumu sa ne mai spue ministrii si reactionarii nostri, ca se bucura de opiniunea publica, si sa mai faca a se inser'a in Monitoru felicitari de prin judetie pentru venirea la puterea ministerului Catargiu, care va aduce, dñu servitorii boeresci din judetie, fericirea si consolidarea Romaniei.

— Scirile nóstre din Bucuresei ajungu astadata numai pana la 11. Fauru n. Din aceleasi credemu ca pentru onorabilulu nostru publicu cititoru deocamdata aru fi urmatórele mai interesante.

Camer'a intr'unita perduse pana in acea dí multe óre scumpe cu verificarea unoru alegeri de deputati, cu compunerea unoru comisiuni si mai multu cá tóte cu dispute asupra unoru principii, pe care le póte pricepe cineva numai citindu lungile desbateri, séu cum se numescu acolo, procesu verbalu dupa expresiunea franciosésca. Cerulu se le ajute si se'i lumine, pentru cá se mai póta scurta din lungimea proceselor verbale, adica mai pe romanesce, din vorba multa saraci'a ómeniloru si se ésa in faci'a patriei loru cu rezultate mai multe si mai imbucuratórc.

Dani'a ce a facutu in memori'a dílei din 24. Fauru. Dn. generalu Mavro (grecu de natiune, si suditu rusesen, locuitoru inse mai bine de ani 30 in Romani'a) produse o intiparire fórte placuta la patrioti. Dn. Mavro adica darui natiunii si patriei romanesce tóta minunat'a sa colectiune numismatica si cea de anticitati, pe carea Dsa o socoti in pretiu de douadieci mii galbini, care inse dupa socotél'a cunoscutórilor se póte pretiui la intreitu atat'a. Dn. Mavro merita pentru acésta dania recunoscintia cu atatu mai mare, cu catu au mai fostu si alti multi straini mai virtosu greci, carii s'au facutu stari colosale in tírile romanesce, a caroru inse partea mai mare o au daruitu séu la Greci'a, séu in Turci'a unde va la vreo alta parte a connationaliloru sei. —

In unele jurnale se vede unu protestu subscrisu de 14 concetatieni din Bucuresci, prin carele potestatea bisericesca a tíerei e mustrata greu, pentru ca tocma si cu ocasiunea solenitatii bisericesce din 24. Ianuariu in stran'a din drépt'a din biseric'a S. Mitropolii s'a cantatu preste totu grecesce, eara nu romanesce. Pentru noi acésta impregiurare nici decum nu este noua, pentru ca se mai afla biserici nu numai in capitala, ci si pe la alte locuri, pe unde se mai cauta fórte multu grecesce, ba mai multi cantareti greci au antaietatea, eara eei romanesce sunt despretiuiti. Ceea ce este nou pentru noi se reduce la impregiurarea, cumea unii afla, ca astadata se cuvina a se cantá grecesce din conveniintia, catra cine? nu nise spune mai curatu. Tocma pentru aceea si fiinduca noi din intemplanu nu amu fostu nici in Atin'a, nici in Constantinopole, cá se audímu déca pe acolo se canta vreodata romanesce din conveniintia catra vreunu sufletu de romanu, apoi ne retienemu de a condamnă séu laudá fapt'a susu atinsa. Intru altele noi din partene amu vedé unu singuru temeiu, pentru care se se mai póta cantá ici colo in cate o biserica romana in limb'a gréca; eara acelasi ar' fi, candu prin acést'a cantaretii romanesce ar' avé ocasiune de a 'si corege manier'a cantatului loru. Din nenorocire inse casulu acest'a póte fi fórte raru, din cauza ca precum cantarile bisericesce au ajunsu a fi fórte ne'ngrijite la o parte mare a romaniloru, asia fi la greci ele au degeneratu preste tóta intipuirea si s'au stricatu prin maimutirea cantariloru arabice stracurate cá de 100 ani incóce in biseric'a resaríténa crestina dela mohamedani intocma precum s'au introdusu si in bisericéle apusene o multime de cantari mirenesce.

Sciri feliurite. Viena. Principele de Wales, eredele tronului Marei Britanie, fú aici bine priimitu in cerculu preainaltu si calatori la Triestu, de unde urmatu de archiducele Ferdinandu Max va calatori la Veneti'a.

Diurnalele coniecturéza tocma acumu, ca intre Angli'a si Austri'a va reesi o aliantia pentru caus'a Venetiei, Ungariei si a Turciei; eara diurnalele parisiene vreau si mai multu a sci, ca ad. Angli'a ar fi oferitu Austriei garantarea Venetiei; eara Austri'a ar cere mai latita garantare, pana candu se va asiedia pe fundamentulu ei constitutionalu. —

Ceea ce privesce la tractatulu de comerci cu Pórta, care

espira si vine a se renoi intre acésta si Austria, apoi Pórta nu redica dificultati pentru prelungirea lui; intrá inse acum la midiulocu guvernulu Romaniei si pretinde dupa dreptul seu, ca Pórta n'are dreptu cá dupa volnici'a sa se incheie tractatu de comerci, incatu privesce acést'a si interesele Romaniei; si provóca pe Austri'a, cá in punctele tractatului ce privescu comerciulu Romaniei, ea se intre in tractare cu guvernulu acesteia, care altufeliu ei va denega recunóscerea; dar Austri'a si Pórta nu se invoiescu la acésta. — Asia guvernulu romanescu isi aratá seriositatea pretensiunei de dreptu alu seu prin aceea, ca tractatulu celu vechiu ilu privesce d nedreptu si acumu nu vrea se concéda economiloru de vit austriaci pasiunaritulu in Romani'a suptu titlulu acelei conventiuni. Acésta scire o comunica „Loidulu“ Pestanu dintr' corespondintia din Vien'a. —

Totu in caus'a Romaniei faci'a cu Pórta vrea a sci „Corespond. de Viena,“ ca Pórta pregatesce unu protestu nou in contr'a numirei Principatelor unite cu numele „Romani'a“, ca Pórta se provóca la dreptulu de popóra european, care nu cunósce Romani'a, si ca unirea Principatelor s'a concessu numai pe viéti'a principelui Cusa. In fine crede, ca reprezentantii tuturoru poteriloru se voru alatura la protestulu acesta.

Despre senatulu imperialu se crede, ca se va proroga p vreo catava vreme; acumu inse se ocupá cu desbaterea legi comunale si penale.

Eara despre convocarea dietei Ungariei se scrie, ca abia pela Maiu se va face ceva in obiectulu acesta.

Lui „Id. T.“ i se mai serie din Viena, ca Voivodin'a serbésca nu se va restitui, cum era ea in a. 1849, ci se va pastra o formalitate cu ea, prin care se nu se vateme integritatea Ungariei; totusi ministerulu de statu vrea, cá acésta se se faca nu prin diet'a Ungariei, cum vreau magiarii, ci din plenitudinea potestategi imperatesce. — Deputatulu romanu, cunoscutu din cuventarile sale in diet'a Ungariei Gabriele Mihali reprimi postulu de consiliariu la locotenenti'a unгурésca, si primi din partea patriotiloru sei romani din Marmosiu o adresa de multiamita, acoperita cu 20,000 subscriptiuni.

15 civ.

Decisiune.

In urm'a rogarei lui Petru Popu negociatoriu in Baiti'a prin tribunalulu comitatului Zárandu, cá judecatoria concursuala, se deschide concursulu in contr'a averei densului, si se denumescu provisorialmente de curatorulu masei Dlu Josifu Holiciaca din Baiti'a, eara de procuratoru Dlu Dr. Jacobu Brendusianu, vice-fiscalulu comitatului.

Loculu de infaciosare se defige pentru creditoru Baia de Crisiu si terminulu 29. Aprilu 1862 la 9 óre ante de media-di, pe candu toti aceia, cari aru avé pretensiuni din mas'a concursuala sub orice titlu de dreptu, se provóca, cá pretensiunile loru se-le substérna acestei Sedrie cu aducerea documentelor cu atatu mai vertosu, fiindca substernute mai tardiu — nu se voru lu'a in consideratiune.

Din sesiunea Sedriei civile a comitatului Zarandu tienuta in Baia de Crisiu in 21. Ianuariu 1862. Dienes, v.-not. 3—3

La Nro 98 civ. 1861.

Edictu de vendiare.

Dela oficiulu judelui procesualu alu Lapusnicului se face cunoscutu, ca familia Opreanu, statatóre dein 7 frati cu unanimitate s'a involitu — Móra d-loru de farina propria — in comuna Balesd-Gura-Dobra — pe riulu Dobra, cu regatulu de impreuna a o vinde prein licitatie publica.

Móra e de materialu solidu (inse ruinata) pe patru roti si una cassa pentru morariu — asemenea ruinata.

Licitatiunea I-a se va tiené in Dobra in 1-a Martiu a. c.; a II-a in 15-la si a III-a in 31-lea.

Toti aceia, cari au dreptu la acestu obiectu, se provóca ase infaciosia la dída de vendiare, caci altmintrea, siesi voru avé de asi multiami urmarile.

Conditiiunile mai de aprópe ale vendiarei se potu vedé in cancelari'a oficiului cercualu alu Lapusnicului. Dobra in 27-lea Jan. 1862.

3—3 pl.

Dela oficiu judelui procesualu.

Cursurile la Bursa in 21. Februaru 1862 stá asia:

	Вал. аср.	Фр. кр.
Галвини дитерестити	6	52
Алгеверт	136	
London	137	
Ампрестатлэ националэ	84	45
Облигацїе металїче екл де 5 %	70	80
Акцилэ банклэ	848	
„ кредитлэ	203	